

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 3 oktober 2007

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om fotboll på idrottsforum.org

Vad är det för likhet mellan Maradona och Henke Larsson – och alla andra elitfotbollsspelare av varierande härkomst, kön och position i laget? Jo, alla har de varit barn, och därtill barnfotbollsspelare – och dessutom som regel visat tidiga tecken på exceptionell talang för *the beautiful game*. Kombinerar man denna i och för sig triviala insikt med en annan, numera också ganska trivial, iakttagelse rörande fotbollens professionalisering, globalisering och kommersialisering, så kan plötsligt en inte särskilt trivial, utan snarare ganska obehaglig och komplex problembild frammanas. Hur har barnens tidigare ganska oskyldiga lek med bollen utvecklats i en värld där belöningsystemet för vuxna elitspelare växt bortom alla rimliga proportioner? Kanske hade Celia Brackenridge denna frågeställning för ögonen när hon sökte makalösa 1,3 miljoner brittiska pund från engelska fotbollsförbundet, Football Association, för ett forskningsprojekt om barnens välfärd inom fotbollen; och en liknande tankegång måste ha snurrat i FA-bossarnas huvuden när de beviljade Brackenridge hela det sökta beloppet. (Uttrycket "valuta för pengarna" får här en intressant ny dimension.) Det blev ett antal årliga delrapporter under det femåriga projektet, fram till boken *Child Welfare in Football* (Routledge) som hon skrivit med Andy Pitchford, Kate Russell och Gareth Nutt, som utgör projektets slutrapport, och som Bo Carlsson har läst för forumets räkning. Ja, och hur blev det då? Jo, det som gjorde djupast intryck på vår recensent var faktiskt det åttasiffriga anslagsbeloppet!

Svag slutrapport från jätteprojekt

Bo Carlsson

Idrottsvetenskap, Malmö högskola

Celia Brackenridge et al
Child Welfare in Football: An Exploration of Children's Welfare in the Modern Game

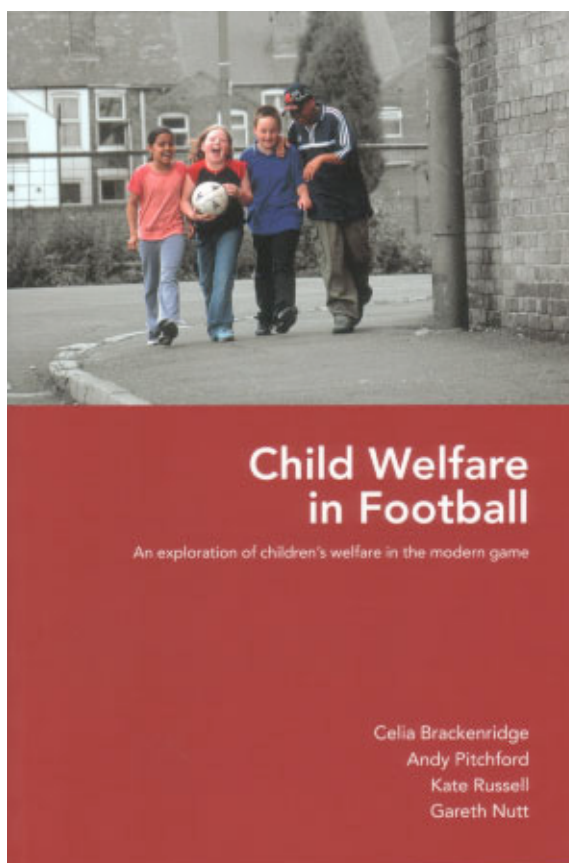
251 sidor, hft.

Abingdon, Oxon: Routledge 2007

ISBN 978-0-415-37233-6

På en konferens i London, Ontario, "Children and Sport: Philosophical Dimensions", visade mina engelska kollegor Guy Osborn och Steve Greenfield några foton från barnfotbollens planer, runt omkring London. Det var inga angenäma foton, utan illustrerade en barnidrott i förfall, utan upprustning. Avståndet till de nya flådiga arenorna – som till exempel Millennium Stadium i Cardiff eller Arsenalns nya hemmaarena, Emirates Stadium – framstod i denna bildkavalkad som ofantlig.

Det är denna paradoxala bild – riklighet kontra vanvård – som jag har för ögonen när jag börjar läsa *Child Welfare in Football*, en ny bok från Routledge som, vad jag förstår av presentationen på baksidan, avser att belysa barns kontakter med och upplevelser av fotbollen i England. Området är

spännande, och tangerar onekligen en del projekt

som vi bedriver vid Enheten Idrottsvetenskap, Malmö högskola. Intresset för boken blir inte mindre av att [Celia Brackenridge](#) är en av bokens fyra författare. Brackenridge är nämligen en välrenommerad forskare när det gäller diskriminering och barns rättigheter i idrotten, och har tillsammans med [Paulo David](#), uppmärksammat problematiken med kränkningar och beroendeförhållanden inom barn- och ungdomsidrotten på ett tydligt sätt.

Den här boken är ett resultat av en femårig longitudinell studie, som började 2002, på initiativ av FA, [Football Association](#), som bidrog med £1,3 miljoner, ja – ni läser rätt, 17 644 250 svenska kronor. Det finns tydligen pengar inom FA till olika typer av projekt, och jag tänker osökt på Steves och Guys foton. Men gissa om Brackenridge blev glad – ”once in a lifetime”, som hon uttrycker sig. Hon fick tillfälle att formera en forskargrupp, med bl a Andy Pritchford, Kate Russel och Gareth Nutt, som de mer framträdande i gruppen, och sedermera medförfattare. Men samtidigt som hon blev glad (och förvånad) över dessa resurser kände Brackenridge en viss oro för att – som fri forskare – bli styrd av sin uppdragsgivare, det engelska fotbollsförbundet, något som hon återkommer till i slutet av boken. (Det bör påpekas att förutom den här boken har forskargruppen årligen producerat olika Annual Reports till sin uppdragsgivare.)

Boken är organiserad i tre delar. Den första delen beskriver ”kontexten” i vilken barnidrott och välfärd ska förstås och analyseras. Här belyser Brackenridge bland annat föräldrars roll i barnuppfostran och dess relation till olika institutioner i samhället, varvid idrotten utgör en viktig socialiseringsarena. Hon gör en del reflektioner kring varför och hur barnidrotten blivit så pass dominerad av vuxna. Här känner vi igen debatten om curlingföräldrar, eller dess engelska motsvarighet, helikopterföräldrar. Brackenridge är kliven till föräldrarnas betydelse, eftersom hon, samtidigt som hon ser en bättre möjlighet att bevaka barns rättigheter via föräldrarnas intresse, varnar för att detta engagemang kan sätta allt för stor press på barnen, vilket är ett resonemang som vi känner igen från diverse rapporter från det svenska [Riksidrottsförbundet](#), RF. I denna del diskuterar Brackenridge även avsaknaden av policydokument som sätter upp riktlinjer för barnidrotten. Det är först under 2000 som den engelska motsvarigheten till RF, [UK Sport](#), har börjat formulera en idrottspolicy för barnidrotten, vilket enligt Brackenridge beror på ”the power of the New Labour” och deras intresse för en mer utvecklad idrottspolitik. Här kan det påpekas att RF inte varit mycket snabbare, trots att svensk barnidrott känns mer utvecklad än den engelska. Bara fem år, via sin satsning på ”Idrotten vill”. Och precis som i Sverige finns det väldigt få studier om barns upplevelser av barnidrotten, och framförallt en avsaknad av kritisk reflektion över barnidrottens form och innehåll.

Brackenridge är även av den uppfattningen att den engelska barnfotbollen är mer omogen än den amerikanska – trots dess historiska fördel – vilket enligt henne beror på ett tydligare kommersiellt intresse i den amerikanska barnfotbollen. Jag är dock lite osäker på om detta är en riktig tankegång, eftersom ”mognad” – vad som nu avses – sannolikt inte behöver kopplas till kommersiella intressen. Brackenridge bidrag avslutas med att hon presenterar en lista på hur barnfotboll bör se ut om vuxna skulle lyssna på barnen.

Andy Pitchford presenterar avslutningsvis utvecklingen av ”youth football”, varvid vi – något malplacerat och rätt onödigt – får en genomgång av fotbollens historia, och vi får även veta att barn- och ungdomsfotboll har utvecklats i kölvattnet av den professionella fotbollen, och att vi kan hitta den på många ställen, ”wide range of settings”: på bakgårdar, söndagsskolor, skolgårdar, förskolor, privata klubbar, bland scouter. Men det är först på 70- och 80-talet som vi kan börja tala om en ”organiserad” barnfotboll, och det är, som tidigare nämnts, först på 2000-talet som man börjar så smått att intressera sig för dess form och innehåll.

Den andra delen beskriver en del resultat av den longitudinella studien, och här har Brackenridge betydligt mer hjälp av sina medförfattare. Presentationen är indelad efter olika målgrupper, och börjar med barn och ungdomar. Andy Pitchford berättar att resultatet bygger på intervjuer med 187 stycken fotbollsspelande barn eller ungdomar. Ett av de resultat som Pitchford lyfter fram är att många barn och ungdomar spelar för att det är roligt, och saknar allt mer, som Pitchford tolkar det, den autentiska upplevelsen eftersom deras upplevelser är en institutionaliserad och målrational miljö, baserad på de vuxnas tävlingsbehov. Pitchford ser det som ett utslag av att det finns alltför många småklubbar (40 000) i England som primärt är organiserad att tävla mot varandra, på lokal nivå, långt ner i åldrarna, och han efterlyser större organisationer eller grupperingar där barn kan träna tillsammans utan fokus på tävlingsinslaget. Det är ett rätt intressant kapitel som uttrycker oro för tidig tävlingsidrott, men man kan samtidigt fråga sig om resultatet skulle ha blivit än mer tydligt om man också intervjuat barn utanför klubbverksamheten, antingen på grund av selektion eller att de inte funnit vägen in i klubbverksamheten.

Nästa mål- eller intressegrupp är föräldrarna, och här diskuterar Pitchford, det som han benämner ”parental paradox”, vilket utgörs av å ena sidan pressen från föräldrar på idrottslig framgång (för att föräldrarna ska få en viss status), och å andra sidan föräldrarnas arbete för att skydda barnen genom att uppmärksamma och påtala felaktigheter och missförhållanden. På en nivå tjänar barnfotbollen på föräldrarnas energi, men samtidigt visar

Pitchfords empiri på förekomsten av en rad ”jobbiga” föräldrar. Ett påstående som stämmer väl överens med olika FoU-rapporter á 250 000 kr, finansierade av RF.

Resultatdelen behandlar även domare, och påvisar problemet med att rekrytera ungdomsdomare, ett problem som också förekommer i Sverige. Även här får ”jobbiga” föräldrar en slänga. När tränare diskuteras visar studien, som sig bör, att utbildade tränare, de som genomgått och fått FA Level 1 Coaching Award, är bättre på att hantera barnfotboll på gräsrotsnivå. Scoutingverksamheten ses – föga revolutionerande – som ett problem i Gareth Nutts studie och Kate Russel betonar i sin studie att pojkar har lättare än flickor att acceptera dåliga miljöer och dålig behandling, som en del i att bli ”fotbollsspelare”. Russel frågar sig om damfotbollen kan fungera som en hävstång till förändring och förbättring av fotbollsmiljön.

Del tre, den sista delen, som begränsar sig till tjugo sidor, är mer reflekterande och behandlar olika typer av problem som kan uppstå i den här typen av forskning. Brackenridge diskuterar först det faktum att individerna i forskargruppen även är föräldrar och idrottsledare, och att dessa erfarenheter har tagits med in i projektet, vilket både kan vara värdefullt och en barlast. Eftersom det var uppdragsgivarens vardag som skulle studeras, och att denne har speciella förväntningar på resultatet vilket skulle kunna påverka forskningsprocessen, bestämde Brackenridge att forskargruppen skulle föra dagböcker. När allt flöt på var samarbetet problemfritt, men när en del problem uppstod visade det sig snabbt att FA var en problematisk organisation, beroende på tradition, kulturella föreställningar och en grymt hierarkisk struktur, något som Brackenridge och hennes forskare fick brottas med i sin kamp för att få tillgång till en del resultat. Ett annat problem var att FA:s ledning var övervägande positiv till projektet, medan folk på gräsrotsnivå ofta misstrodde forskarnas intentioner, och vid vissa tillfällen öppet visade sin motvilja. Ett annat problem som Brackenridge diskuterar i relation till resultatets värde är det faktum att samtidigt som Brackenridge forskningsprojekt startade, satte FA igång ett stort projekt, ”Child Protection”, där man kollade 53 000 idrottsledares eventuella kriminella bakgrund och 140 000 idrottsledare fick genomgå en speciell utbildning, ”FA’s Good Practice and Child Protection”. Brackenridge menar att detta sannolikt påverkat såväl trovärdigheten hos forskargruppen som resultatet av deras studie. Hon ställer sig avslutningsvis frågan hur FA ska kunna bedöma huruvida deras insatser haft något värde när det inte finns någon data från den tid då projekten påbörjades.

Boken, som är på 240 sidor, avslutas med ett appendix på 30 sidor och en trettonsidig referenslista.

Ärligt talat, Steves och Guys fotografier är i mina ögon mer givande, om än inte så systematiska jämfört med Brackenridges forskningsstrategi, men långt mycket billigare och därmed förmodligen mer kostnadseffektivt. Gruppen som Brackenridge har lett under dessa år har haft gigantiska 18 mil till sitt förfogande. Det är en hel del! Jag tycker nog att man kan förvänta sig fler resultat och rikare analys när det finns så mycket tid och forskningsmedel till förfogande. Nu finns det förvisso fler rapporter som jag inte kunnat ta del av, men om man ska ta den här boken som exempel på resultatets karaktär känns det ganska påvert. Det luktar mer som någon form av ”legitimering”, á la **Ivan Illich**, om FA och deras – i varje fall officiella och ideologiska – ”intresse” och ”bekymmer” för barnidrottens kvalitet, och barns rättigheter i barnfotbollen. Det tror jag emellertid inte Brackenridge tilltalas av.

Nej, den här boken saknar något, och det är inte pengar. Dock vill jag betona att Brackenridge reflektioner över forskningsprocessen i den här typen av uppdragsforskning är läsvärda och kan vara stimulerande för de ”fria forskare” som bedriver och känner en del problem inför liknande uppdrag, typ FoU-rapporter till RF.

Vad kommer jag då att minnas från den här boken? Förmodligen uppgiften om småklubbskaraktären, och dess tävlingsorganisering, i den engelska barnfotbollen, och att det faktiskt är möjligt att få mycket pengar till samhällsvetenskaplig forskning...

Copyright © Bo Carlsson 2007

 Köp boken från [Adlibris.se](https://adlibris.se)

 Kjøp boken fra [Akademika.no](https://akademika.no)

 Køb bogen fra [Saxo.dk](https://saxo.dk)